

Nummer 4, december 2013.

Werkbezoek Luik Airport

Parkmanagement Hardenberg

Hoe duurzaam is de lokale politiek?

De financiële invalshoek van lokale ondernemersfondsen

Doorbreek de sleur

Natuurlijk weet ik dat het met kostenbeheersing te maken heeft. Natuurlijk weet ik dat recht-toe-recht-aan bouwen makkelijker is. Ook weet ik dat een bedrijfshallenontwerp van een architect het liefste op zoveel mogelijk locaties moet worden neergezet. En ja, het moet zeker niet te gezellig worden gemaakt om als personeel in de lunchpauze een blokje om te gaan op het bedrijvenpark. Stel je voor dat ze te lang buiten blijven. En toch doen we iets heel erg fout. Het is allemaal korte-termijn denken.

- Zo goedkoop mogelijk bouwen lijkt slim, maar wat blijft er van de vastgoedwaarde van het pand over als het zwaar verouderd na 30 jaar van de hand wordt gedaan? Als het pand ook bedoeld is als oudedagsvoorziening voor de ondernemer, dan kan dat nog wel eens lelijk tegenvallen.
- Op den duur kan een snel neergekwakt pand qua energiekosten en –belasting een behoorlijk blok aan het been worden. En dat terwijl andere ondernemers straks zelfs inkomsten gaan genereren door energetisch slim te bouwen.
- Waarom moeten alle bedrijfshallen er hetzelfde uitzien? Een beetje ondernemer is trots op zijn bedrijf en wil toch met de uitstraling van het eigen pand in ieder geval iets nalaten aan volgende generaties.
- Het schijnt dat een bedrijvenpark waar het aangenaam is om te verblijven met veel groen en een net onderhouden straatbeeld positief werkt tegen ziekteverzuim. Als ondernemer moet je bij ziekte van een medewerker het salaris gewoon door blijven betalen. Dus, wat is nou slimmer?
- Je hoeft als ondernemer zeker niet alleen dit soort zaken op te pakken. Dit kan heel goed in samenwerking met andere ondernemers op het bedrijvenpark. Als je dit goed organiseert, bijvoorbeeld in een lokaal ondernemersfonds volgens de wet Bedrijveninvesteringszones BIZ betaalt iedereen mee aan een goed ondernemers-klimaat op het bedrijvenpark.

Doorbreek de sleur op bedrijvenparken. Kijk uit het raam en ga na wat er beter kan in de omgeving. Vergeet ook niet kritisch naar het eigen pand te kijken. Natuurlijk is het altijd de buurman bij wie het onkruid metershoog staat, maar enige zelfreflectie is ook van harte welkom.

Het is bijna 2014. Zet als ondernemer je goede voornemens in je telefoon of op je tablet en ga ervoor. Ook de nieuwe gemeentebesturen die in 2014 worden gekozen, kunnen hier een duurzaam steentje aan bijdragen.

Veel geluk in 2014!
Ton Sels
Uitgever BusinessPark Magazine

Colofon

Contactpersoon:
Buro voor Economische Ontwikkeling BEO
Postbus 405
3100 AK Schiedam
info@burobeo.nl
www.businessparkmagazine.nl
Twitter: businessparkmag

Redactie:
Ton Sels en Koos van Houdt

Foto's:
BEO, gemeenten Veenendaal
en ministerie ELI

Ontwerp en drukwerk:
Mud Company

Oplage:
3.500 exemplaren

Platform voor duurzaam ondernemen en lokale economie

●	Verslag Seminar BIZ	4
●	Collectie vervoer Vipre	7
●	Interview Parkmanager Mark Mast	8
●	Europa Column	11
●	Ondernemersfondsen en gemeente	12
●	Groen doen!	15
●	Groei Luik Airport	16
●	Lokaal Verhaal	18
●	Duurzaam Durven	20
●	Duurzaam Durven	23

Hans Schumacher

Verlag Seminar BIZ

4

BIZ: Meer zeggenschap naar lokaal georganiseerde ondernemers

Gemeenten, zo weten we intussen allemaal, krijgen de komende jaren veel taken erbij. Niet altijd levert het rijk ook voldoende geld. Voor bedrijvenparken en afzonderlijke bedrijven een waarschuwing. Gemeenten willen best samenwerken. Maar daar wordt niet meer, zoals vroeger, direct een gewenste pot met geld bij geleverd.

Wethouder Anno Wietze Hiemstra van Hoogeveen is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het centrum van zijn stad. Hij maakte het politiek mogelijk, dat het winkelgebied in zijn stad in 2009 werd aangewezen tot de eerste bedrijveninvesteringszone BIZ in Nederland. Hij weet uit eigen ervaring hoe gemeentebestuur en ondernemersvereniging moeten samenwerken om van een winkelgebied een aantrekkelijk geheel te maken. "Reken daarbij niet al te snel op geld van de gemeente", was zijn waarschuwing tijdens het BIZ-seminar op 30 september in Amersfoort. Het seminar, georganiseerd door BusinessPark Magazine, was gericht op komende, definitieve wetgeving. Die wetgeving is in een ver gevorderd stadium van voorbereiding. Minister Kamp (economische zaken) heeft eind vorig jaar zijn politieke zegen gegeven aan

deze wetgeving. In de zomermaanden is op basis van een eerste voorstel een ronde van inspraak geweest, waarop 23, vooral positieve, reacties zijn binnen gekomen. Nu is de tijd van uitwerking en behandeling door Tweede en Eerste Kamer aangebroken. Daar werd duidelijk dat nieuwe BIZ-wetgeving een kindje van onze tijd is. De overheid is wel aanwezig. Overheden willen ook hun rol spelen. Maar op al te veel belastinggeld moeten ondernemers niet rekenen. Het is aan hen om op te richten BIZ-fondsen te vullen. In ruil daarvoor krijgt men heel wat te zeggen over de omstandigheden, waaronder men kan ondernemen. Openbaar groen, veiligheid, voorzieningen op bedrijvenparken, glasvezelkabel? Het kan allemaal, maar meestal niet meer op kosten van de overheid. Die zorgt alleen voor de meest basale voorzieningen, zoals een gazon, straatverlichting en het transport van afval.

Schoon, heel, veilig en ...groen

Tegen die achtergrond zien ondernemers ook weer kansen. Neem Egbert Roozen, directeur van Branchevereniging VHG in Houten. Hij vertelde de aanwezigen hoe belangrijk het is dat bedrijven blijven investeren in een groene omgeving. "Groen is veel meer dan alleen decoratie. Ook al bezuinigen gemeenten

veel op openbaar groen, dan nog is het belangrijk op bedrijventerreinen met elkaar veel meer te doen. Dat heeft te maken met de gevolgen voor de waterhuishouding, de luchtkwaliteit, de biodiversiteit ter plaatse en het terugdringen van stress bij de medewerkers. Het levert veel positieve gezondheidseffecten op. Maar het is ook in het eigen financiële belang. Huizen en bedrijfspanden, die mooi in het groen liggen, zijn vaak 10% meer waard dan gebouwen, waar minder groen omheen is aangebracht." De boodschap van Roozen was dus, dat een ondernemersvereniging er goed aan doet een deel van het BIZ-fonds te bestemmen voor openbaar groen. Voorbeeld: Op een bedrijventerrein in Almelo werden 28 bomen geplant. Dat leidde tot een verhoging van de omzet op het terrein met € 2,7 miljoen. Wie de website van VHG bekijkt (www.vhg.org), ziet dat het om een veelomvattende branche gaat, waar veel meer in omgaat, dan je ogenschijnlijk geneigd bent te denken. Visitekaartje is het bedrijvenpark Vathorst "in de oksel" van verkeersplein Hoewelaken bij Amersfoort, waar de groenstructuur vanaf het begin van de aanleg heeft gezorgd voor "een parkachtige omgeving". Natuurlijk was er op dit seminar meer te leren. Zo vertelde Catharina Klapwijk – Van Dam, op het ministerie van economische zaken de eerst verantwoordelijke voor de BIZ-wetgeving, uitgebreid over de afwegingen die daar worden gemaakt om de experimentenwet BIZ om te zetten in definitieve wetgeving. Het is de bedoeling dat een wetsvoorstel zo tijdig wordt ingediend, dat definitieve wetgeving in werking kan treden op 1 januari 2015. Hard nodig, want er kunnen op dit moment geen nieuwe projecten worden gestart. Alleen eerder gestarte experimenten, die voor vijf jaar werden opgezet, kunnen in deze periode, eventueel worden voortgezet, indien de betreffende ondernemersvereniging dat wil. Een BIZ is veelal niet nodig op nieuw op te zetten bedrijventerreinen. Want daar kun je de ondernemers vooraf verplichten tot het betalen van bijdragen aan het parkmanagement. Maar op bestaande terreinen is de BIZ een middel gebleken, dat in toenemende mate populair aan het worden is. Dat er een definitieve wet komt, heeft ook te maken met het gegeven, dat er onder de huidige experimentenwet veel meer van deze zones zijn ontstaan, dan waar aanvankelijk rekening mee werd gehouden. Ook de gemiddelde omvang van de fondsen is hoger dan aanvankelijk begroot, blijkt uit de evaluatie van bureau Berenschot, die in augustus 2012 verscheen.

Aanpassingen in wet

De nieuwe wet zal voor een belangrijk deel aansluiten bij de spelregels uit de huidige experimentenwet. Maar er zijn ook in het oog springende aanpassingen. Voor verlenging van een bestaande BIZ wordt de draagvlakmeting minder streng en voor het voortijdig beëindigen juist strenger in vergelijking tot die uit de experimentenwet. Een ander belangrijke aanpassing zal zijn dat een BIZ altijd geldt voor afspraken over de inrichting van "de publieke ruimte", maar dat daaronder in de definitieve wetgeving ook "het internet" kan worden verstaan. Will Lormans is voorzitter van Ondernemend Venlo en van het parkmanagement op 21 bedrijvenparken rondom deze stad in Noord-Limburg. Hij vertelde de aanwezigen dat voor hem de BIZ ook een middel is om per bedrijventerrein een eigen gezicht te tonen. Met een BIZ wordt je ook serieuzer genomen als gesprekspartner van de gemeente, denkt hij. In Venlo richt de gemeente zich eigenlijk bij alle belangrijke ontwikkelingen ook tot de ondernemersverenigingen en het parkmanagement. Lormans ontdekte dat een BIZ eigenlijk ook een mooi middel is om toe te passen in een bedrijfsverzamelgebouw. Daar zitten veel kleine ondernemers bij elkaar van wie je niet teveel kunt vragen. Maar als je bij voorbeeld van hen een bijdrage van € 125 per jaar vraagt, kun je in zo'n bedrijfsverzamelgebouw toch heel wat nuttige dingen doen, die voor alle ondernemers daar van belang zijn. Een heel zichtbaar, maar

Verlag Seminar BIZ

6

ook afgebakend taakveld op een bedrijventerrein betreft de beveiliging. Ronald Groen, directeur van ATN-beveiliging in de Haarlemmermeer vertelde daar meer over op het seminar. Ook hier doet de overheid alleen het minimaal noodzakelijke via het werk van de politie. Vaak doen politie en openbaar ministerie maar weinig met aangiften of eigen waarnemingen in de openbare ruimte van een bedrijventerrein. Maar er valt veel meer te doen en de technologie van de beveiligingscamera's ontwikkeld zich snel. Een bedrijventerrein is slecht af, wanneer iedereen voor zichzelf aan de slag gaat en alleen denkt aan het inbraakalarm in het eigen bedrijfsgebouw. ATN werkt aan mogelijkheden voor een sluitende aanpak. Daarbij gaat het niet alleen om het maken van opnamen, maar ook om faciliteiten om op een centrale plek een videomeldkamer zaken te volgen en zo nodig ter plekke in te grijpen.

Bredere scope nieuwe wet

Volgens Ton Sels van Buro BEO, die de afgelopen jaren al heel wat ondernemersverenigingen heeft geadviseerd bij het opzetten van een BIZ, komen niet alleen bedrijfsverzamelgebouwen in aanmerking, maar ook clubs van horecaondernemers en bedrijven in de land- en tuinbouw. Het gaat volgens de wet om 'schoon, heel en veilig', maar er valt veel meer te doen binnen een BIZ. Zo noemde hij duurzaamheid, gezamenlijke inkoop van energie, hospitality en collectief vervoer op een bedrijventerrein en onderhoud van gebouwen en publiek groen. Enkele tips van Sels: doe niet teveel tegelijk, houd een BIZ overzichtelijk, betrek alle stemgerechtigden bij de plannen en heb geduld met eigenaren van leegstaande panden. Een BIZ is niet voor eenmalig gebruik, je moet er met elkaar voortdurend aan blijven werken, zei hij op het seminar. Gemeentebesturen hoeven volgens hem niet het initiatief te nemen, maar doen er wel verstandig aan voortdurend betrokkenheid te tonen. Zij zijn er ook bij gebaat dat ondernemers verantwoordelijkheid nemen voor de eigen werkomgeving. Het is een mooi middel om goed samen te werken, zo vatte hij zijn tips aan de aanwezigen samen.

door Koos van Houdt

On The Move....

Daar werken wij, de medewerkers van Vipre, al meer dan 65 jaar aan. Het is bijzonder om op zo'n manier een artikel te beginnen in het blad business park magazine. Waar staat Vipre voor, het is de afkorting voor Vervoer industrie personeel regio Eindhoven. Mobiliteit oplossingen ook al in de eind jaren 40.

Toen

Als bedrijfs onderdeel van het Philips concern gestart in 1948. De belangrijkste taak van Vipre toen was het regelen van het personeelsvervoer van Philips en hiervoor samenwerkingsverbanden te realiseren met andere bedrijven in de regio van Eindhoven. In de jaren zestig werd Vipre verzelfstandigd en vervoerde op dat moment ruim 11.000 mensen per dag voor Philips en DAF. In de jaren negentig breidde Vipre zijn activiteiten uit naar het Havengebied in de regio Rotterdam.

Nu

Aanbieder van totaal mobiliteit als het specifiek gaat om het bereikbaar maken van bedrijventerrein kunnen wij dit op verschillende manieren aanbieden. Door het inzetten van een shuttle bus Dit is een negen personenbus inclusief chauffeur die van een openbaar vervoer punt naar het bedrijventerrein rijdt. Op plekken waar geen openbaar vervoer komt, kunnen wij dit oplossen door het inzetten van collectief vervoer in de vorm van bussen die lijndiensten vormen en zo het openbaar vervoer systeem kunnen vervangen in een regio of gebied. Het gebruik van VanPools (negen personenbus met een medewerker als chauffeur) hierbij is het mogelijk om voor langere tijd medewerkers van huis naar werk te laten reizen. Met slimme mobiliteit oplossingen zorgen wij er voor dat uw bedrijf of uw als gemeente de bereikbaarheid op het bedrijventerrein kan blijven garanderen.

Mobiliteit en de BIZ regeling.

Wij gaan u in Business Park magazine in een aantal artikelen informeren over de mogelijkheden die u heeft op duurzame mobiliteit op te nemen in uw BIZ-plannen voor 2015. Met artikelen in dit blad en een BIZ Mobiliteit bijeenkomst in 2014 gaan wij u informeren over de mogelijkheden die u als gemeente, bedrijven, bestuur en parkmanagement heeft om de BIZ regeling in te zetten voor duurzame mobiliteit en bereikbaarheid op en naar uw bedrijven terrein.

The last mile...

In bereikbaarheid en vervoer vorm van en naar het bedrijventerrein neemt de auto nog steeds een belangrijke rol in. Dit heeft tot gevolg dat de bereikbaarheid vaak te wensen overlaat. De parkeerplaatsen zijn niet beschikbaar of te weinig. Er ontstaan aan het einde van de dag op verscheidende bedrijventerreinen files omdat er onvoldoende mogelijkheden zijn om het bedrijven terrein te verlaten. Men kijkt dus steeds meer naar andere mogelijkheden om het bedrijventerrein bereikbaar te maken en te houden. The Last mile is vaak het moeilijkste om in te vullen. Openbaar vervoer is vaak onvoldoende of niet toereikend om een bedrijventerrein toegankelijk te houden. Volgens een artikel in het blad van de VNG (Vereniging Nederlandse Gemeentes) gaat dit in de komende jaren steeds moeilijker worden. Daarom is mij vraag; Hoe is bij u deze last mile.... geregeld? Ik hoor het graag van.....

Hans Schumacher
Senior Mobiliteitsmanager Vipre BV
www.vipre.com

Interview

parkmanager Mark van Mast

8

Duurzaam Hardenberg

Ver van Zwolle, ver van Twente, ver van Coevorden en Emmen en ver van de wat grotere kernen in het nabije Duitse Emsland en Münsterland. In Hardenberg leefde lang het gevoel dat men het vooral zelf moest zien te redden. Men zocht het in allerlei opzichten in de eigen kracht van de gemeente. "Maar de laatste jaren groeit het besef dat we juist met onze burens de regio moeten versterken en uitdragen."

Het thema 'duurzaamheid' helpt de stad Hardenberg zichzelf op de kaart te zetten. Hardenberg bouwde de afgelopen jaren niet alleen 'het meest duurzame stadhuis' van Nederland en de meest duurzame gemeentewerf van het land. Hardenberg kent ook de Stichting Hibertad. De Stichting is ondergebracht in Hiberoffice, een experimenteel duurzaam gebouw op het bedrijventerplek Haardijk. "Rij zo ver mogelijk rechtdoor en zie dan aan je linkerhand een gebouw waar de planten uit de muur groeien", zo had parkmanager Mark van Mast mij uitgelegd. Daar houdt hij kantoor, wanneer hij zijn taken in Hardenberg uitvoert. Van Mast is niet alleen parkmanager hier. Hij zit ook in het bestuur van Stichting Hibertad. Hiberoffice is twee jaar geleden gerealiseerd mede met behulp van subsidie vanuit Leader+, het Europese Fonds voor de ontwikkeling van het platteland van de Europese Unie, met co-financiering door de gemeente Hardenberg en de provincie Overijssel. Het gebouw wordt voor 70% benut door Baalderborg, een regionale organisatie voor de opvang van mensen met een verstandelijke beperking. Zij vinden hier een werkplek in onder meer de wasserij van de organisatie. Daarnaast zijn er in het gebouw flexibele werkplekken per dagdeel te huren. Een grote huurder is het mystery shopping bureau 'De Onderzoekfabriek'. Kern van de activiteiten van Hibertad is om in de praktijk van alle dag uit te zoeken, welke nieuwe vindingen vanuit een oogpunt van duurzaamheid al dan niet voldoende resultaten opleveren. Zo groeit het groen uit het dak en de muren, liggen er verschillende merken en soorten zonnepanelen op het dak en wordt er allerlei duurzame verlichting getest. De Universiteit Twente, Hogeschool Windesheim en veel regionale bedrijven zijn bij de instelling betrokken. En kinderen van de basisschool kunnen hier tijdens excursies spelenderwijs leren hoe ze later in een duurzame wereld hun leven kunnen inrichten.

Over Hibertad en Hiberoffice is een mooie website ingericht: www.hibertad.nl

Mark van Mast

BMD Parkmanagement

Mark van Mast is directeur van het bureau BMD Parkmanagement in Deventer. Met vier collega's voert hij op verschillende plekken in de provincie Overijssel en Oost Gelderland het parkmanagement uit. Het bureau speelt in op de toenemende behoefte in de provincie en heeft een draaiboek klaar liggen voor alle voorbereidende werkzaamheden die komen kijken bij het opzetten van parkmanagement. Wanneer het parkmanagement eenmaal gevestigd is, wordt een scala aan diensten aangeboden, die de bekende trits 'schoon, heel en veilig' overtreffen. Collectieve inkoop en gezamenlijk inkopen van energie behoren tot de kernactiviteiten. Daarbij wordt actief gespeurd naar de goedkoopste aanbiedingen, iets waar vooral ondernemers in het midden- en kleinbedrijf vaak zelf niet aan toe komen. Van Mast (43 jaar en een HBO-opleiding Internationale Marketing) is zelf actief in Hardenberg, Ommen, Nijverdal, Deventer en op het hoofdkantoor van zijn organisatie in Deventer.

Ook Hardenberg moet leren grensoverschrijdend te denken

Op 28 juli van het jaar 1227 verloor de bisschop van Utrecht tijdens de Slag bij Ane zijn hoofd in een Drents moeras. Op de grens van wat tegenwoordig de provincies Drenthe en Overijssel zijn, werd toen een veldslag uitgevochten, waarvan de meeste van ons hooguit de naam kennen. Dat was lang geleden.

Toch leek het tot voor kort alsof door die bloedige geschiedenis de provinciegrenzen hier nog vrijwel gesloten zijn. In Coevorden met grensoverschrijdend bedrijventerrein Europark denkt men Europees. Hardenberg, met bedrijventerreinen tot aan de Duitse grens, wist tot enkele jaren geleden nauwelijks wat er nog aan bedrijvigheid is in Duitse buurgemeenten als Uelsen en Itterbeck. Maar de eerste grensoverschrijdende borrels met de besturen van de Gewerbegemeinschaften zijn inmiddels achter de rug. Veel meer zit er nu nog niet in maar we werken er gestaag aan”, zegt Mark van Mast, die actief is als parkmanager in de gemeente Hardenberg. “Onze Duitse vrienden vinden het nog te snel om al grote bijeenkomsten met elkaar te organiseren waarin ondernemers elkaar beter leren kennen. Dat heeft nog even tijd nodig”. Wel denkt hij dat de provinciegrens met Drenthe hier minstens zo dwingend is als de landsgrens met Duitsland. Ook wel logisch, want in het zeer nabije deel over de grens met Duitsland zijn nauwelijks woonkernen en al helemaal weinig bedrijventerreinen te vinden. Daar is nauwelijks concurrentie. Des te meer valt op dat het Europees denkende Coevorden, enkele tientallen kilometers ten noordoosten van Hardenberg, ook nog niet vanzelfsprekend is in het denken van de Hardenbergers. Aansluiting bij de Euroterminal daar is ook voor de in Hardenberg gevestigde transportbedrijven, voor de hand liggend. Maar Coevorden, dat is Drenthe, dat is Noord-Nederland, dat is SNN, het Samenwerkingsverband Noord-Nederland met eigen prioriteiten. De provincie Overijssel valt daarbuiten, ook ten aanzien van het beleid dat is geformuleerd vanuit de kansen, die het Europese regionale beleid te bieden heeft. Hardenberg, vertelt Van Mast, zoekt sinds kort ook toenaadering tot Coevorden, Twenterand en de gemeenten in het eigen Vechtdal Ommen en Dalfsen. Het gaat ze daarbij om het gezamenlijk positioneren van de

regio waarin deze gemeenten elkaar kunnen versterken. Denk daarbij onder andere aan versterking van de verbindingen noord-zuid. Groningen-Twente, dat is een mindere verbinding per auto en helemaal per trein. Per auto is de vlak over de grens in Duitsland gelegen Autobahn nr. 31 in Hardenberg nauwelijks in beeld. Het vormt echter wel een prachtige verbinding tussen Groningen, Twente en het Duitse Ruhrgebied. Per spoor worden nu stapjes gezet ter verbetering, omdat de regionale spoorlijn Hardenberg-Almelo binnenkort zonder overstap kan worden benut. Minister Schulz van Haegen (infrastructuur) heeft zeer kort geleden de verdieping van de zogenaamde Twentekanal in gebruik gesteld. Daarmee zijn de mogelijkheden voor vervoer over water, ook richting de Euroterminal bij Coevorden, precies op de grens met Duitsland, verbeterd. Van belang voor de grotere goederenstromen vanuit Rotterdam en Amsterdam naar het Duitse achterland. Voor de pleziervaart zou het mooi zijn als de Vecht niet stopt bij Ommen maar ook verder bevaarbaar is richting Hardenberg zodat toeristen een rondje kunnen maken via Hardenberg naar bijvoorbeeld Drenthe en Duitsland. Daarmee zou de regio een extra stimulans krijgen. Belangrijkste zorg voor het Vechtdal en het Parkmanagement is om in de regio voldoende goed opgeleide arbeidskrachten te houden. Velen hebben de neiging hun heil elders te zoeken. Vooral technisch opgeleide mensen op mbo-niveau worden schaars in Hardenberg en omgeving. “Er dreigt een groot tekort”, zegt Van Mast. Daarom heeft de gemeente een eigen regionaal techniekcentrum opgezet, waaraan praktijkonderwijs in de bouw, installatietechniek, metaal en procestech-niek is verbonden. “Als er geen technisch roc in onze regio komt, dan moeten we het zelf maar doen”, is de redenering erachter. Je zou het zo niet zeggen, wanneer je door Hardenberg en omgeving rijdt. Natuurlijk is hier het toerisme een krachtige economische sector. Maar de bedrijventerreinen ogen modern en lijken goed gevuld. Je zou niet zeggen dat de streek achterop loopt ten opzichte van de rest van Nederland. Ook de saamhorigheid binnen het bedrijfsleven is sterk. Hier wordt nog voldoende geld opgehaald voor een parkmanagement op niveau zonder dat er sprake is van ondernemersfondsen als de BIZ of reclamebelasting. Maar Van Mast erkent, dat die saamhorigheid wel onder druk staat. “We zijn niet tegen het BIZ-concept en houden het ook nauwlettend in de gaten. Maar als de vrijwillige bijdragen nog kosten-

Interview

parkmanager Mark van Mast

10

dekkend zijn, gaan we door op de huidige manier”, zegt hij. Daarbij is sprake van een situatie, die elders vaak net andersom ligt. In de gemeente Hardenberg is wel sprake van de BIZ, maar dan vooral in winkelgebieden. “Op bedrijventerreinen hier zitten vaak bedrijven die wat meer te makken hebben en vaak elkaar niet als concurrent zien. Daarom is het hier nog relatief eenvoudig voldoende vrijwillige bijdragen op te halen voor het collectief organiseren van kwaliteitsverbeterende projecten.” Daarvoor wordt wel een pakket aan diensten aangeboden, dat niet onderdoet voor wat elders in het land vanuit Parkmanagement wordt geboden. Van Mast vat samen: “We werken in Hardenberg langs drie sporen. De eerste betreft zaken die vallen onder de trits ‘schoon, heel en veilig’. De tweede betreft bevordering van economie en arbeidsmarkt, onder meer via het onderwijs. En het derde spoor richt zich op inkoopvoordelen en efficiency”. Om de bedrijven tevreden te houden, vertelt Van Mast, leggen we in eerste instantie de nadruk op de inkoopvoordelen. Een belangrijk instrument is het gezamenlijk bureau van een aantal parkmanagers in Overijssel en de Gelderse Achterhoek voor de inkoop van energie op de geliberaliseerde markt. “Daar hebben we een specialist voor ingehuurd en die werkt nu met een eigen bureau ‘PM Energie’ met vijf mensen voor 5000 bedrijven in dit gebied. Je bent in zekere zin aan het speculeren, door iedere keer en op meerdere momenten in het jaar weer de goedkoopste energieleverancier te zoeken. “Je hebt geen garantie dat je altijd op het juiste moment inkoopt, maar als je niets doet en gewoon bij die ene leverancier blijft hangen, weet je zeker dat je duurder uit bent”.

Dergelijke voordelen vallen ook nog te behalen bij de afvalinzameling maar dat vlakt de laatste jaren wel wat af. En dat terwijl grote jongens als SITA en Van Gansewinkel geld vragen voor het ophalen, van wat voor hen naar eigen zeggen geen afval, maar grondstof voor nieuwe producten is. Per bedrijventerrein is, inspelend op lokaal gegroeide verhoudingen, soms wel wat mogelijk. Maar kortingen van twintig tot dertig procent zoals drie jaar gelden haal je nu niet meer, zegt Van Mast. De collectieve beveiliging valt deels onder de inkoopvoordeeltjes, maar is ook belangrijk voor de kwaliteit van ondernemen, zegt Van Mast. Er worden grote stappen gezet door met behulp van moderne camera's, regelmatige surveillances in de nacht en het benutten van centrale meldkamers de bedrijventerreinen veiliger te krijgen. Een

abonnement voor het hele pakket met inbegrip van alarmopvolging kan door het collectief voor een paar honderd euro per jaar worden aangeboden, zegt Van Mast. Uiteindelijk, zogezegd aan het eind van de nacht, blijkt het aantal inbraken ook behoorlijk in aantal terug te lopen. Ten aanzien van het groenbeheer probeert Van Mars met zijn parkmanagement te werken aan gezamenlijke contracten tussen gemeente, bedrijven op hetzelfde bedrijventerrein en een hoveniersbedrijf voor alle groenvoorzieningen. Dat leidt tot mooie uniform onderhouden groene terreinen en “een behoorlijke kostenbesparing”, zegt hij.

door Koos van Houdt

Europa vergeet MKB niet

Misschien hebt u nog nooit eraan gedacht om elders in de Europese Unie zaken te doen. Schaamt u zich niet, zeker 85% van de kleinere ondernemingen of zelfstandigen doen alleen zaken dicht bij huis of in de eigen regio. Toch weten we allemaal dat we er soms niet omheen kunnen over de grens heen te kijken. Bovendien, economische regelgeving is meestal Europese regelgeving. Dat moet wel op een echte Europese interne markt. We noemen dat immers niet zo maar een 'level playing field', oftewel een gelijk speelveld. Voorbeeld: ook al komt de huisschilder nooit meer dan 50 kilometer van de plek waar zijn bedrijf is gevestigd, toch zal hij moeten voldoen aan Europese regels inzake de veiligheid, de samenstelling van de lakken en de bedrijfswagen waarin hij rijdt. Ook al denkt een kleine ondernemer nooit aan de Europese Unie, de Europese Unie denkt wel degelijk aan hem. Vooral vanwege veel regels, die in vroeger dagen nationaal van aard waren en tegenwoordig meestal voor de hele Europese Unie gelden. Dat laatste is minder erg dan het lijkt. Het zorgt voor eerlijke concurrentieverhoudingen in een veel groter gebied dan alleen het eigen land. Maar als een ondernemer bij de uitoefening van zijn vak wel eens aan de Europese Unie denkt, dan ziet hij al snel door de bomen het bos niet meer. Er zijn regels, in 2008 vastgelegd in de zogenaamde Small Business Act. Beginsel achter deze wet: Denk eerst in het klein! Er zijn soms ook pegels. Er is een bescheiden financieel programma, waardoor ook het midden- en kleinbedrijf toegang heeft tot Europese programma's gericht op innovatie of op een beter klimaat. Misschien hebt u kort geleden ook wel eens van een ondernemer een brief gehad met een voordelige aanbieding om uw huis klimaatneutraal te maken of om zonnepanelen te kopen. Daar zitten bijna altijd Europese afspraken achter. Na jarenlange onderhandelingen is in de afgelopen maanden het gehele beleid van de Europese Unie vastgelegd voor de jaren tot 2020. Er is niet alleen een financieel meerjarenbeleid afgesproken. Er zijn ook nieuwe afspraken op tal van deelterreinen gemaakt. Zo kwam ook begin december 2013 het programma COSME rond tijdens een overleg van de 28 Europese ministers van economische zaken. Het programma is gemaakt als aanpassing op de hierboven al genoemde Small Business Act. Het MKB en

alle zelfstandigen in de Europese Unie weten nu dat er tot 2020 een bedrag van € 2,3 miljard beschikbaar is, waar ze mogelijk een klein deel van in de wacht kunnen slepen voor activiteiten die passen in de grote doelstelling om meer kennis te ontwikkelen en te benutten, om milieu en klimaat te beschermen en om meer mensen aan het werk te helpen. Als je er allerlei nadere berekeningen op los laat, dan gaat het voor het Nederlandse MKB om ongeveer € 10 miljoen per jaar, is mijn inschatting. Wilt u innoveren? Wilt u iets doen aan groenvoorzieningen in en om uw bedrijfsspan? Wilt u investeren in duurzaamheid? Wellicht levert dat ook nog wat extra banen op. Het MKB is immers nog steeds de banenmotor van de economie! Ik zal u hier in dit korte stukje niet vermoeien met alle technische mogelijkheden, of met de vele hobbels en administratieve belemmeringen op weg naar deze subsidies of zachte leningen. Vaak zult u het moeten doen samen met partners in andere lidstaten van de Europese Unie. Voor iedereen is er hetzelfde loket, waar u alle informatie hierover kunt krijgen. Dat is het European Enterprise Network, dat in Nederland is ondergebracht bij het Agentschap NL

(www.agentschapnl.nl) in Den Haag. Daar kunt u terecht met al uw vragen, zodat u niet al bij voorbaat verdwaaft in de vaak ingewikkelde Europese regels. Eén ding is zeker: de Europese Unie vergeet het MKB niet. Vergeet u Europa ook niet?

door Koos van Houdt

Ondernemersfondsen en gemeente

een bijzondere financiële relatie.

12

Arjen Schep

Wie is Arjen Schep?

Mr. dr. A.W. (Arjen) Schep is wetenschappelijk onderzoeker bij het Erasmus Studiecentrum voor Belastingen van Lokale overheden (ESBL). Daarnaast is hij rechter-plaatsvervanger bij de rechtbanken van Rotterdam en Zeeland-West-Brabant. Hij promoveerde in juni 2012 met het proefschrift 'Naar evenwichtig bijzonder kostenverhaal door gemeenten. Bekostiging van voorzieningen met baatbelasting, grondexploitatiebijdrage, ondernemersfondsen en BIZ-bijdrage (Delft: Eburon).

De BIZ: gemeentelijke belastingheffing voor ondernemers

Inleiding

In deze bijdrage wordt stilgestaan bij een aantal fiscale bijzonderheden van de BIZ-regeling. Ook wil ik de rol van gemeenten bij de in- en uitvoering belichten en zal kort worden stilgestaan bij de meest interessante wijziging van de BIZ-wetgeving zoals die naar

voren komt uit het wetsvoorstel voor de permanente Wet op de bedrijveninvesteringszones.

BIZ-bijdrage of BIZ-heffing?

De BIZ-bijdrage is vanuit het perspectief van de belastingwetenschap een bijzondere regeling. Er kan worden gediscussieerd of überhaupt wel sprake is van belastingheffing. Er zijn immers geen inkomsten voor de overheid? Ook de wetgever hinkt op twee gedachten door in het eerste lid van artikel 1 van de Wet zowel de termen 'BIZ-bijdrage' als 'heffing' te gebruiken en ook in de tot nu toe verschenen jurisprudentie komen beide termen voor. Het begrip 'bijdrage' doet denken aan contributie, terwijl de term 'heffing' toch vooral aan een belasting doet denken. Bij het enthousiasmeren van ondernemers voor een BI-zone zal ongetwijfeld het bijdrage-aspect worden benadrukt. Voor vrijwillige belastingheffing is nu eenmaal moeilijker de handen op elkaar te krijgen. Toch is het voor een belangrijk deel wel een belasting, zeker vanuit het oogpunt van gemeenten. De bijdrage wordt bij wege van aanslag bij de bijdrageplichtigen geïnd. Daardoor is de Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR) van toepassing. Dit betekent onder meer dat na bezwaar, in beroep kan worden gekomen bij de belastingrechter. Ook haakt de heffing (wanneer daarvoor wordt gekozen) aan bij de WOZ-waarde die wordt vastgesteld ten behoeve van de belastingheffing van diverse overheden. De aanslag kan meeliften op de gemeentelijke onroerendezaakbelasting van gebruikers van niet-woningen (OZB), hoewel veel gemeenten een afzonderlijke aanslag BIZ-bijdrage sturen. Kortom: belastingheffing. De BIZ-bijdrage is fiscaal gezien een bestemmingsheffing Belastingheffing dus, maar dan wel bijzondere belastingheffing. Belastingheffing op verzoek en dan ook nog nadat van voldoende draagvlak is gebleken. Bovendien in beginsel tijdelijke belastingheffing waarbij het draagvlak ervoor periodiek wordt gepeild. Door deze systematiek wordt enerzijds bereikt dat bij voldoende draagvlak iedereen meebetaalt, en anderzijds dat niet méér wordt betaald dan wat een bepaalde meerderheid over heeft voor gezamenlijke activiteiten ter verbetering van het ondernemersgebied. Deze keuze voor een belastingmiddel voor de inkomstenverwerking heeft echter consequenties.

In de wetsgeschiedenis is benadrukt dat de BIZ-bijdrage een bestemmingsbelasting is. Bestemmingsbelastingen kunnen in de fiscale literatuur als tussenvorm worden beschouwd tussen algemene belastingen en rechten (retributies) in. Algemene belastingen worden geheven van iedereen die aan het belastbare feit voldoet. De gemeentelijke OZB is zo'n algemene belasting, maar ook de inkomstenbelasting bijvoorbeeld. De opbrengst van algemene belastingen zijn vrij besteedbaar voor de ontvangende overheid. Van rechten is sprake bij individuele dienstverlening door de overheid. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de paspoortleges. Het zijn een soort overheidsprijzen voor 'producten'. Bestemmingsbelastingen zijn een tussenvorm. Deze heffingen worden geheven van een bepaalde groep belastingplichtigen die in het bijzonder profiteren van bepaalde overheidsvoorzieningen. De opbrengst is echter niet vrij besteedbaar voor de overheid, maar is 'gelabeld' ter bekostiging van bepaalde voorzieningen. De BIZ-bijdrage is zo'n bestemmingsheffing. Andere voorbeelden zijn de gemeentelijke afvalstoffenheffing voor ophalen en verwerken van het huisvuil en de rioolheffing.

De BIZ-bijdrage wordt geheven van een groep bijdrageplichtigen die worden geacht te kunnen profiteren van de met de heffing bekostigde activiteiten. De zogenoemde afdwingings- of uitvoeringsovereenkomst die volgens de wet een verplicht onderdeel is van de subsidieovereenkomst tussen de gemeente en de stichting, is een uitvloeisel van het feit dat de BIZ een bestemmingsheffing is. Als er belasting is betaald voor een bepaald doel, dan zal moeten zijn verzekerd dat het geld ook daaraan wordt uitgegeven. Omdat niet de overheid, maar een private stichting bij de BIZ gaat over de uitvoering van de activiteiten, dient de afdwingingsbepaling uit de overeenkomst dit zeker te stellen. Gevolg is dat bij niet nakomen van deze bepaling de gemeente bij de burgerlijke rechter de uitvoering van de activiteiten zal kunnen afdwingen. De eerste jurisprudentie die inmiddels is verschenen over de BIZ-bijdrage gaat over situaties waarin de uitvoeringsovereenkomst geen onderdeel uitmaakte van de subsidieovereenkomst. Het gevolg was dat de belastingrechter oordeelde dat de belastingverordening waarop de BIZ-bijdrage was gebaseerd niet aan de eisen voldeed zoals die in de Experimentenwet zijn vastgelegd en dat deze onverbindend was. Dit

betekent feitelijk dat alle op basis van deze verordening opgelegde aanslagen geen juridische basis hadden. Het karakter van bestemmingsheffing heeft in die zin ook gevolgen voor de inrichting van de overeenkomst tussen gemeente en stichting.

De BIZ en de openbare ruimte van gemeenten
Dit brengt mij op het tweede in deze bijdrage te bespreken punt: de rol van gemeenten bij de in- en uitvoering van een BIZ. Als ik ondernemers spreek of parkmanagers dan krijg ik wel eens de indruk dat zij allergisch zijn voor elke bemoeienis van de gemeente met de BIZ. De slogan 'voor en door ondernemers' nemen zij daarbij kennelijk nogal letterlijk. Daarbij wordt vergeten dat het de gemeente, en daarmee de gemeenschap vooral geld kost. Uit het evaluatierapport van bureau Berenschot is gebleken dat de jaarlijkse kosten per gebied veelal tussen de € 50.000,- en € 100.000,- liggen. Uiteraard geldt dat een ondernemersgebied dat 'wel vaart' ook belangrijk is voor een gemeente en dit aspect zal de doorslag geven voor veel gemeenten, getuige ook dat meer dan

Naar evenwichtig bijzonder kostenverhaal door gemeenten

Bekostiging van voorzieningen met baatbelasting, grondexploitatiebijdrage, ondernemersfondsen en BIZ-bijdrage

Евирон

A.W. Schep

Ondernemersfondsen en gemeente

een bijzondere financiële relatie.

14

100 BI-zones inmiddels tot stand zijn gekomen. Toch is het goed bij het indienen van een initiatief voor een nieuwe BI-zone bij een gemeente dit aspect niet uit het oog te verliezen. In het wetsvoorstel voor de permanente Wet op de bedrijveninvesteringszones is de doelomschrijving verruimd. Hoewel dit vanuit ondernemers een begrijpelijke wens is, sta ik daar toch wat kritisch tegenover. Wil een initiatiefnemende groep ondernemers een gemeente bewegen mee te werken aan de totstandkoming van een BIZ, zullen zij daarin eerder slagen wanneer de activiteiten een 'mede publiek belang' hebben, ook onder de verruimde wettelijke doelomschrijving. Het gaat immers om belastingheffing. De gemeente zal ook de andere functies willen bewaken van de openbare ruimte van een bedrijveninvesteringszone: er kunnen ook mensen wonen en/of recreëren.

Een ander gevolg van het feit dat de BIZ-bijdrage een bestemmingsbelastingkarakter heeft, is mijns inziens dat de activiteiten zich hoofdzakelijk moeten richten op de openbare ruimte van de BI-zone en niet daarbuiten. Kunnen er te veel andere ondernemers die niet zijn gevestigd in de BIZ (en die dus niet belastingplichtig zijn) profiteren van de activiteiten daarvan, dan zou een belastingrechter wel eens tot de conclusie kunnen komen dat sprake is van willekeurige en onredelijke belastingheffing. Rechtvaardiging voor

een bestemmingsbelasting als de BIZ-bijdrage is immers dat er een directe relatie is tussen de groep die betaalt en de groep die kan profiteren. Als die relatie te veel onder druk komt te staan, kan de rechtvaardiging aan de heffing ontvallen. Een mogelijke 'escape' is wellicht de draagvlakmeting. Dit maakt de BIZ-bijdrage uniek als bestemmingsheffing en zal er wellicht ook toe leiden dat de belastingrechter zich terughoudender opstelt. Dat zal de toekomst ons leren, zeker wanneer de doelomschrijving wordt verruimd. Maar ook dat is nog niet zeker. Eerst is de Raad van State nog aan zet en ook de Tweede Kamer zal zich nog moeten buigen over het wetsvoorstel.

Conclusie

Het is goed om te vernemen dat de Experimentenwet BI-zones een permanente wettelijke basis krijgt en wordt toegevoegd aan de toolbox van gemeenten en groepen ondernemers. Hierbij is wel goed te blijven beseffen dat sprake is van heffing van een bestemmingsbelasting. Dit heeft bepaalde gevolgen en consequenties die ik hiervoor heb proberen aan te geven. Het is goed te zien dat veel gemeenten en ondernemersgroepen vooralsnog deze 'nadelen' vinden opwegen tegen de voordelen en er voldoende draagvlak wordt gevonden voor activiteiten die zowel de economische vooruitzichten van ondernemers als de openbare ruimte van gemeenten verbeteren.

Duurzame tunnelvisie

Om de 15 à 20 jaar heeft een bedrijvenpark een renovatie nodig. Elke renovatie van dit moment is duurzaam. Dat is al jaren in de mode. Op het ene bedrijvenpark werkt men met duurzaam asfalt. Op een ander bedrijventerrein past men energiezuinige verlichting toe. Op een derde terrein werkt men met keramische rioolbuizen die een lange levensduur hebben en recyclebaar zijn. Een vierde terrein wordt duurzaam genoemd omdat het zich richt op bedrijven die duurzame producten maken of 'gewone' producten via een duurzaam productieproces.

Inderdaad... allemaal duurzaam. Op enkele aspecten dan. Boven die keramische rioolbuizen ligt mogelijk 'gewoon' asfalt en brandt 'gewone' verlichting. Langs die weg van duurzaam asfalt staan mogelijk bedrijven die milieuschade veroorzaken. Ook energiezuinige gebouwen kunnen soms lelijk zijn of niet in hun omgeving passen. Via een duurzaam vervoerssysteem kunnen milieuschadelijke producten getransporteerd worden, enz. enz.

Hoe komt het nou dat in het planproces voor zo'n renovatie bepaalde duurzaamheidsaspecten boven komen drijven en andere aspecten gewoon vergeten lijken te worden? Soms zijn daar praktische motieven voor – zoals het beschikbare budget en de fysieke mogelijkheden van het terrein. In veel planprocessen komen echter 'gewoon' bepaalde aspecten boven drijven. Waarom de projectgroep heeft gekozen voor duurzame led-verlichting? Vaak weet niemand het of kan men het maar half verklaren. En waarom bijvoorbeeld duurzaam asfalt niet toegepast wordt? 'Gewoon' omdat niemand het genoemd heeft. En zo worden her en der in het land bedrijventerreinen 'duurzaam' gerenoveerd, zonder dat duidelijk is wat die duurzaamheid precies is.

Duurzaamheid heeft zo veel gezichten dat bijna niemand het begrip helemaal kan overzien. Dat is vaak het probleem in een planproces. Omdat projectgroepleden geen grip hebben op de term duurzaamheid als geheel focussen ze zich op aspecten die ze wel kunnen behappen. De één richt zich vooral op energiebesparing, een tweede op energieopwekking en een ander op materiaalgebruik of een aspect

daarvan (bv asfalt). Iemand anders vindt de ruimtelijke structuur erg belangrijk. En dan zijn er nog altijd duurzaamheidsaspecten waar geen enkel projectgroeplid mee bezig is. In veel projectgroepen zie je dat de groep uiteindelijk met één of twee personen mee gaat en dat de andere duurzaamheidsaspecten uit de aandacht verdwijnen. En zo belandt het project in een 'duurzame' tunnelvisie en wordt weer een 'duurzame' renovatie uitgevoerd die lang niet op alle punten duurzaam is.

Hoe dat voorkomen kan worden? Door niet te vroeg te focussen. En hoe je dat voor elkaar krijgt? Lees daarover meer op www.businessparkmagazine.nl/. Het woord duurzaam blijft elk geval behoorlijk duurzaam.

Gert Mostert

Agri Business ziet groei Luik Airport

16

De bos mooie rozen die u cadeau geeft of ontvangt, kan weleens heel goed via Luik Airport bij u terecht zijn gekomen. Dagelijks komen vluchten uit Afrika binnen op de achtste cargoluchthaven van Europa vol met bloemen die in Afrika zijn gekweekt. Vanuit Luik gaan de bloemen, maar ook groente en fruit op weg naar de grote veilingen of de retail in Nederland.

Luik doet het goed

Onderdeel van de sterke economische ontwikkeling van de regio Luik, is Luik Airport dat als ambitieuze cargoluchthaven stevig aan de weg timmert. Als belangrijke keten in het internationaal georiënteerde multimodale schakelpunt dat Luik is, speelt lucht-cargo een belangrijke rol. Op Luik Airport is bovendien al jaren de Europese hub van TNT Airways gevestigd.

Wat is het succes van Luik Airport?

Als voormalige NAVO-luchthaven beschikt Luik Airport over een zeer lange landingsbaan, waardoor het mogelijk is grote vliegtuigen te verwelkomen. Daarnaast is Luik Airport 24/7 actief en kent het geen slots. De ligging van bedrijfshallen direct aan de runway maakt dat de afhandelingstijd van vliegtuig naar vervoltransport zeer beperkt kan blijven. Voor de sector agribusiness is bovendien de aanwezigheid van faciliteiten op het gebied van douane, verplichte keuringen en koelhuizen een extra reden om verse producten, zoals bloemen, groenten, fruit en vis (perishables) via Luik Airport binnen te laten komen van buiten Europa.

Ambities van Luik Airport

Het zwaartepunt van de economische activiteiten op de luchthaven ligt momenteel aan de zuidzijde van het complex dat als bedrijvenpark al indrukwekkend is met o.m. hotelvoorzieningen, een moderne passagiersterminal en een meer dan gemiddelde opslagcapaciteit van brandstof. De directie van de luchthaven heeft een aantal jaar terug groen licht gegeven voor het aanvullend ontwikkelen van de noordzijde van de luchthaven. Daar zijn nu de eerste bedrijfshallen gerealiseerd en vindt een belangrijk deel van de afhandeling van perishables plaats. Binnen enkele jaren zal ook de gehele noordzijde van de luchthaven bebouwd zijn om de groei van de luchthaven te kunnen accommoderen. Dan zal ook de HSL-cargolijn CAREX daarop aansluiten die verbinding heeft met Parijs.

Delegatie agribusiness op bezoek

De Nederlandse sector agribusiness is wereldwijd een zeer belangrijke speler. Op 14 november bracht een delegatie vanuit de agribusiness en agrilogistiek een werkbezoek aan Luik Airport om met eigen ogen te zien hoe de ontwikkeling van deze luchthaven vordert. Cargomanager Eric Gysen van Luik Airport ontving de delegatie in het nieuwe hoofdgebouw van de directie van Luik Airport. Gysen onderstreepte in zijn betoog hoe de internationale contacten van de Nederlandse agrisector en die van Luik Airport eigenlijk hand in hand gaan. De Nederlandse bedrijven in de delegatie brachten vervolgens een bezoek aan de nieuwe noordzijde van de luchthaven waar een vracht rozen uit Addis Abeba werd afgehandeld en ingeklaard.

Focus op Wallonië

Het werkbezoek was in feite een vervolg op twee eerdere bijeenkomsten dit jaar die voor de sector van belang waren, namelijk de handelsmissie naar Wallonië onder leiding van minister Frans Timmermans van Buitenlandse Zaken op 9 en 10 maart jl. en de sectorlunch agribusiness in mei van dit jaar met de Belgische ambassadeur Frank Geerkens als gast-heer op de residentie in Den Haag. Tezamen met het werkbezoek aan Luik Airport bewijzen deze activiteiten dat er een mooie relatie aan het opbloeien is tussen de Nederlandse agribusiness en de regio Luik als het gaat om internationale logistiek. Ook het Havenbedrijf Rotterdam onderhoudt nauwe contacten met de Haven van Luik, overigens de derde binnenhaven van Europa qua grootte.

Samenwerking verder uitbouwen

De samenwerking die nu in gang is gezet, zal in 2014 verder worden uitgewerkt. De multimodale mogelijkheden die de regio Luik biedt, zijn voor de Nederlandse agrisector beslist interessant, zeker in het licht van de doorgaande internationalisering van de productie in de agribusiness. Ook staan er voor 2014 weer nieuwe werkbezoeken op het programma om de onderlinge relatie verder te verstevigen.

Voor meer informatie:

www.awex.be of www.investinwallonia.be.

Voor nadere informatie over komende activiteiten inzake Wallonië: tonsels@investinwallonia.be.

Overheid helpt mee aan leegstand

Gevolg van het snijden in de eigen organisatie van departementen en rijksdiensten is het afstoten van kantoorpanden door de overheid. Geschat wordt dat er door deze maatregelen 1 miljoen vierkante meter aan lege kantoorruimte extra bij komt. Leegstand is al een probleem op vele bedrijvenparken en in stadscentra. Het maakt in ieder geval de discussie over herbestemming van panden nog urgenter.

Het is niet over de hele linie kommer en kwel, want in het afgelopen jaar zijn voorbeelden te zien van nieuwe bedrijfsbestemming voor panden die al langer leeg stonden. Met name sterke partijen in de logistiek slagen erin uit te breiden en geven weer een functie aan lege panden.

Ook succesvolle MKB-bedrijven pakken hun kansen, zoals op de foto waar Tromp Bakery Equipment zich in een al langer leegstaand pand heeft gevestigd.

Met WinterWonderland internet bestrijden Ook de afgelopen decembermaand heeft duidelijk gemaakt dat de detailhandel in winkelgebieden last heeft van de opkomst van gemakshoppen via internetwinkels. Winkelketens die beide mogelijkheden bieden, zien de verschuiving.

Ondernemersorganisaties in de retail doen verwoede pogingen om met nieuwe activiteiten klanten te blijven trekken. Zo is er in het centrum van Hoofddorp een WinterWonderland gerealiseerd om de consument te verleiden met een gezellige atmosfeer met een schaatsbaan, glühwein, horeca en activiteiten voor kinderen. Ook in andere gemeenten is een dergelijk initiatief genomen. Alles om de klanten naar de winkels te blijven trekken.

Herindeling gemeenten vraagt reactie ondernemers

De herindelingsgolf in ons land gaat gestaag door. In het geval dat kleinere gemeenten samen worden gevoegd tot een grote gemeente vraagt dat ook om actie van ondernemersorganisaties. Vanouds zijn de ondernemersverenigingen geheel gericht op het lokale bestuur als gesprekspartner. Wat nu als de kleine gemeente verdwijnt?

Vaak besluiten de betrokken ondernemersorganisaties in eerste instantie om zich op federatief niveau te organiseren om de belangenbehartiging met het nieuwe gemeentebestuur vorm te kunnen geven. Dit kan het beste als tussenstap dienen naar uiteindelijk een sterke ondernemersorganisatie die echt gemeentebreed de belangenbehartiging van alle ondernemers in de nieuwe gemeente op zich neemt. Het is wel zaak dergelijke processen zorgvuldig voor te bereiden en af te ronden. Zo vraagt het in veel gevallen ook om een andere benadering van het overleg met de gemeente, omdat de schaal van de onderwerpen groter en complexer kan zijn.

Heeft u als ondernemersvereniging ervaringen met gemeentelijke herindeling, laat het ons weten:
redactie@businessparkmagazine.nl

Herstructurering bedrijventerrein De Baarge Staphorst

In opdracht van de gemeente Staphorst werkte Roelofs aan de herstructurering van het bedrijventerrein De Baarge in Staphorst. Het doel van deze reconstructie is een betere doorstroming en ontsluiting voor alle verkeer, als ook een uniform gebruik van bermen over het gehele terrein en een stimulatie tot

een kwalitatieve inhaalslag voor de uitstraling van de bedrijven. De gehele herstructurering nadert nu zijn voltooiing. Op diverse locaties zijn op het bedrijventerrein rioolreparaties uitgevoerd. In verband met de ligging van kabels en leidingen is er voor gekozen om het regenwaterriool in de R.D. Bügelstraat te relinen. Relinen is een techniek waarbij het riool wordt voorzien van een nieuwe binnenkant. Dit gebeurt door via de putten een kous in het bestaande riool in te brengen. De kous bestaat uit glasvezel en deze zorgt na uitharding voor een waterdicht en sterk nieuw riool met een levensduur van meer dan vijftig jaar. Ook zijn de armaturen van de bestaande verlichting op het bedrijventerrein vervangen. Diverse straten zijn voorzien van nieuwe verhardingen en de beplanting is aangebracht. Bewuste Bouwers Roelofs is zich bewust van de gevolgen van haar activiteiten voor de omgeving waarin zij projecten realiseert. Om hiermee goed om te gaan hebben wij ons aangemeld bij Stichting Bewuste Bouwers. Dit project heeft het certificaat "Bewuste Bouwers" ontvangen. Dit betekent dat er gewerkt wordt volgens de gedragscode van Bewuste Bouwers. De gedragscode bestaat uit vijf pijlers, te weten: Verzorgd, Milieu, Sociaal, Bewust en Veilig. De projecten die hiervoor zijn aangemeld worden gedurende de werkzaamheden getoetst door audits, mysteriebezoeken en meldingen uit de omgeving via www.verbeterdebouw.nl. De werkzaamheden worden zijn oktober 2013 afgerond. Waarmee terug gekeken kan worden op een interessante herstructurering van bedrijventerrein De Baarge in Staphorst.

Bedrijvenpark De Dogger in beeld

In Den Helder is bedrijvenPark de Dogger een unieke lokatie met een parkachtige uitstraling. Er is veel groen en water. Op deze bijzondere plek kunnen ondernemers flink uitpakken met de nieuwbouw. Er is volop ruimte voor architectonische expressie om bedrijfspanden een eigen stijl en identiteit te geven. De Dogger ligt in een gebied met sociaal maatschappelijke voorzieningen die een regionale functie hebben. De brandweerkazerne, het politiebureau en een aantal scholen zijn hier voorbeelden van. In de komende jaren verhuist het Gemini Ziekenhuis naar dit gebied. Dat maakt BedrijvenPark de Dogger de plek bij uitstek voor bedrijven met een dienstverlenend of maatschappelijk karakter. Den Helder is de thuishaven

van de Koninklijke Marine en de offshore Olie en gas. De aanwezigheid van de Marine en de offshore maken de stad aantrekkelijk voor kennisintensieve en technische bedrijven. Op het bedrijvenpark is de Techniekcampus gevestigd. Een broedplaats voor technisch talent. Jonge mensen die na hun studie een goede kans maken om een baan te vinden. De opleiding is ontwikkeld omdat het regionale bedrijfsleven behoefte heeft aan goed geschoolde, technische mensen. Op steenworp afstand van het bedrijventerrein ligt Airport Den Helder. Al deze bedrijvigheid maakt BedrijvenPark de Dogger aantrekkelijk voor ondernemers in de technische- of kennissector. BedrijvenPark de Dogger ligt op loopafstand van NS station Den Helder Zuid, er is een goede aansluiting op de provinciale wegen en het centrum van de stad is per auto, fiets of bus goed bereikbaar.

Voor meer info: www.denhelder.nl

Duurzaam Durven

Hoe duurzaam is de lokale politiek?

20

Duurzaam durven

Hoe duurzaam zijn gemeentelijke verkiezingsprogramma's?

Op woensdag 19 maart gaan we naar de stembus om nieuwe gemeenteraden te kiezen. Politieke partijen lopen zich warm, kandidatenlijsten worden vastgesteld en verkiezingsprogramma's vermelden de ambities voor de komende vier jaar. Hoe staat het met de plannen voor duurzaamheid in de gemeente? BusinessPark Magazine ging op zoek in verkiezingsprogramma's van diverse partijen.

Duurzaamheid economisch opvatten

Alvorens het duurzaamheidsgehalte van de partijprogramma's voor de raadsverkiezingen te kunnen toetsen, is het van belang welke meetlat we gebruiken. BusinessPark Magazine heeft duurzaamheid vooral bekeken in relatie met de lokale economie en de wijze waarop politieke partijen het bedrijfsleven willen aanjagen en stimuleren om duurzaamheid concreet op te pakken. Daarbij is ook gekeken naar de beeldfunctie van de gemeente zelf.

Ook duurzaam doen

In Nederland is het praten over duurzaamheid zelf bijna een economische sector geworden. Congresen, organisaties, werkbezoeken aan het buitenland, cursussen, etc. Naast het praten over duurzaamheid is het echter ook zaak de handen uit de mouwen te steken om concreet aan de slag te gaan met duurzaam ondernemen.

BusinessPark Magazine heeft een quick-scan gemaakt van partijprogramma's uit de volgende gemeenten. Het was bij het lezen van de verschillende programma's soms helaas lastig om echte ambities op het gebied van duurzaamheid te vinden tussen de vele actiepunten.

Gemeente Delft

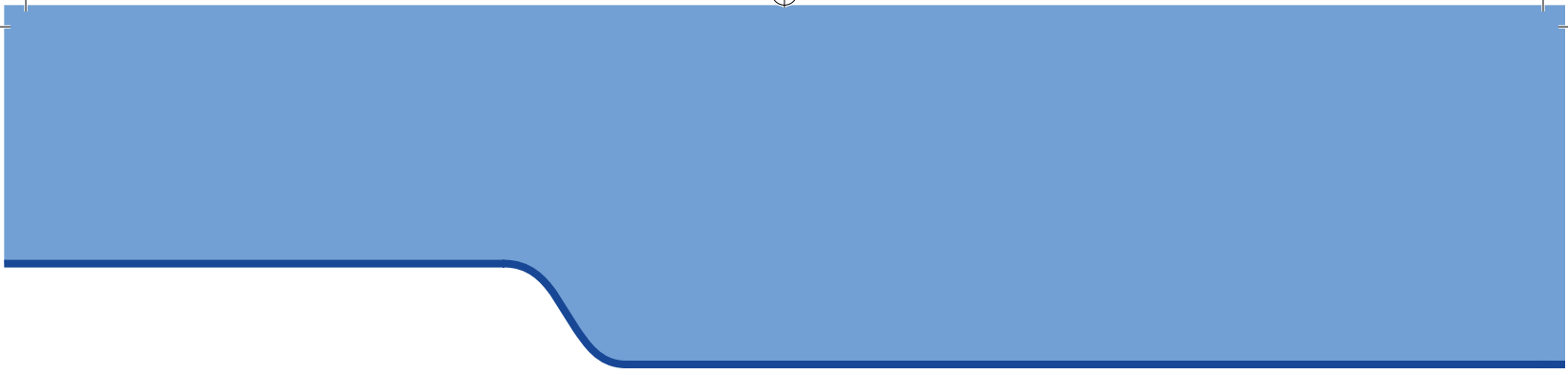
Het verkiezingsprogramma van het CDA in Delft zegt over economische ontwikkeling: Bij herstructurering van bedrijventerreinen de werkgelegenheid voorop zetten en rijkssubsidies ten volle benutten. Na herstructurering van bedrijventerreinen willen we insteken op 'schoon, heel en veilig. Dit kan bijvoorbeeld door parkmanagement.

Vervolg op pagina 23.

*Wij wensen u een
Gelukkig Nieuwjaar!
En een duurzaam 2014*

Duurzaam Durven

Hoe duurzaam is de lokale politiek?

Platform voor duurzaam ondernemen en lokale economie

23

Onder de titel *Samen werken aan een duurzaam en sociaal Delft* schrijft GroenLinks in het verkiezingsprogramma: De gemeente moet actief werk maken van energiebesparing bij bedrijven door voorlichting, handhaving en financiële prikkels: ondernemers kunnen met vragen over energiebesparing, duurzame energie en duurzaam ondernemen terecht bij het bedrijvenloket van de gemeente.

Gemeente Utrecht

In het verkiezingsprogramma *Betrouwbaar en Betrokken* schrijft de ChristenUnie in Utrecht dat zij vindt dat de gemeente zich moet bezinnen op haar kerntaken. De economische crisis vraagt ons te bezinnen op verspillend consumptiegedrag en op onze internationale verbondenheid met mensen in arme landen.

In het conceptprogramma *Ruimte voor Utrecht* gaat de VVD in op de centrale ligging van de stad: Zonder goede infrastructuur is er geen goede economische ontwikkeling mogelijk. De VVD wil daarom een prominente rol voor Utrecht als distributieknooppunt. Zo heeft lage Weide de mogelijkheid zich als hét overslagpunt van Nederland te ontwikkelen (van water naar spoor, weg en vice versa).

Gemeente Rijssen-Holten

In het programma *Christelijk, Solide en Betrokken* streeft de SGP in deze gemeente naar meer diversiteit in sectoren en het aantrekken van innovatieve bedrijven (MKB) en 'hoogwaardige' werkgelegenheid. De partij *Lokaal Liberaal* vindt in het hoofdstuk over economie: Samenwerking tussen gemeente en ondernemers dient voortdurend gestimuleerd en uitgebouwd te worden. *Lokaal Liberaal* vindt dat de gemeente ondernemers op alle denkbare manieren ruimte moet geven om te kunnen groeien, uit te breiden en te verduurzamen.

Gemeente Roermond

De PVDA schrijft in haar verkiezingsprogramma: De gemeente moet het goede voorbeeld geven op het gebied van duurzaamheid door het stimuleren van onder meer de fiets, van zonne-energie en van elektrisch rijden.

Gemeente Menterwolde

De plannen van de partij *Kritisch Menterwolde* luiden onder meer dat zij een groot voorstander is van het milieubeleidsplan dat mede door burgerparticipatie tot stand is gekomen.

Ambities nog geen beleid

Het is natuurlijk relatief makkelijk om mooie plannen op te schrijven in verkiezingsprogramma's. Helaas zijn de verkiezingsprogramma's niet op alle sites van lokale politieke partijen te vinden. En ook heel concreet zijn de teksten in de verkiezingsprogramma's niet. Jammer. Hopelijk wordt dat goedge maakt tijdens de college-onderhandelingen die na de raadsverkiezingen zullen plaats hebben.

Ontwikkelen > Uitwisselen > Groeien

Wallonië / België

Uitmuntendheid in het hart van Europa

> De pluspunten voor groei
Financiële stimuleringsmaatregelen voor export en investeringen, lagere belastingen voor bedrijven, eenvoudige toegang tot kapitaal: allemaal factoren die de groei in Wallonië sterk stimuleren.

> Een cultuur van samenwerking
De uitmuntendheid van Wallonië is te danken aan een uitgebreid netwerk van hoogopgeleid personeel en O&O-afdelingen die zich richten op innovatie.

> Een concurrerende regio
Transport en logistiek, lucht- en ruimtevaart, agro-industrie, werktuigbouw en biowetenschappen: vijf "concurrentieclusters" en verschillende andere hightechclusters geven Wallonië een flinke voorsprong.

www.wallonia-international.be